

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittäminen

8.11.2018

Paasitorni, Helsinki

Kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittäminen 8.11.

- 9.00 Avaus
*Kunta- ja uudistusministeri **Anu Vehviläinen***
- 9.15 Valtionosuusjärjestelmän rakenne ja muutospaineet
*Finanssineuvos **Tanja Rantanen**, valtiovarainministeriö*
- 9.30 Valtionosuusjärjestelmän rooli kuntien toiminnan ja talouden ohjauksessa
*Budjettipäällikkö **Hannu Mäkinen**, valtiovarainministeriö*
- 9.45 Kansainvälisiä näkökulmia paikallishallinnon rahoitukseen
*Economist, policy analyst **Antti Moisio**, OECD*
- 10.10 Kysymyksiä ja keskustelua
- 10.20 Tauko
- 10.30 Kuntaliiton evästyksen kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittämiselle
*Varatoimitusjohtaja **Timo Reina**, Suomen Kuntaliitto*
- 10.50 Paneelikeskustelu
- 11.50 Miten tästä eteenpäin?
*Osastopäällikkö, ylijohdaja **Jani Pitkaniemi**, valtiovarainministeriö*

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntien valtionosuusjärjestelmän rakenne ja muutospaineet

8.11.2018

Finanssineuvos Tanja Rantanen

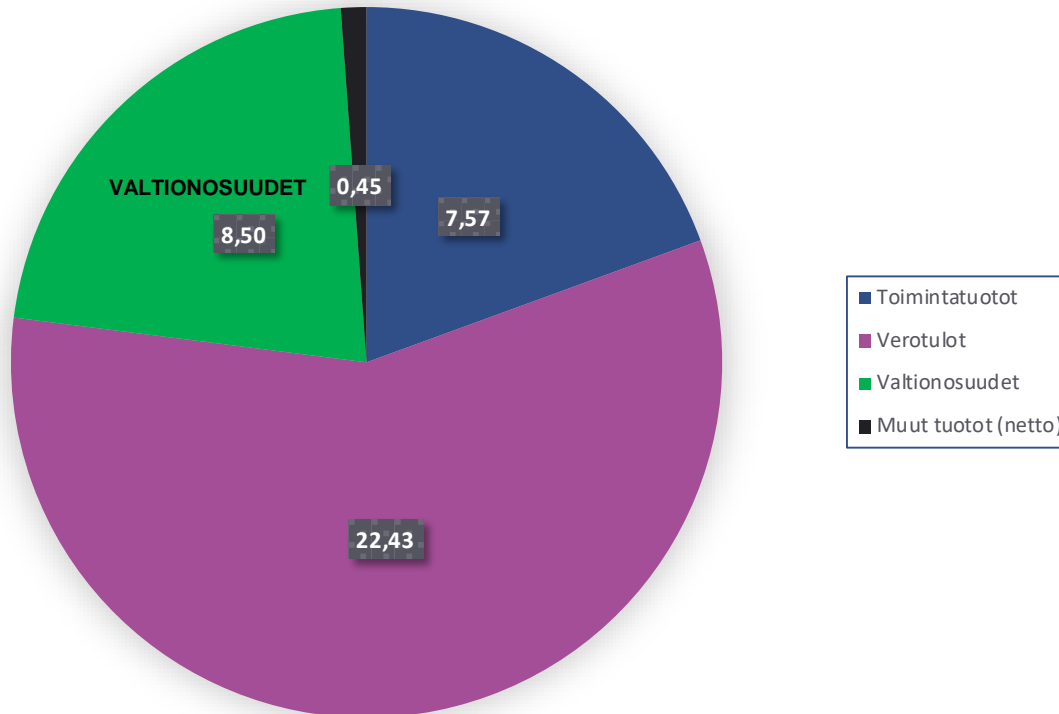
Peruspalvelujen valtionosuudet – nykyjärjestelmän tausta

- Nykymuotoiseen laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään siirryttiin v. 1997.
- Vuonna 2010 muodostettiin ns. yhden putken valtionosuudet. Laskentaperusteisiin tehtiin vain vähäisiä muutoksia.
- Vuoden 2015 uudistuksessa määräytymistekijöitä vähennettiin ja niiden keskinäisiä päällekkäisyyksiä poistettiin. Samalla luovuttiin tehtäväkohtaisista määräytymisperusteista. Järjestelmän painopistettä muutettiin hieman kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen.
- Lähitulevaisuuden suurin muutos liittyy meneillään olevaan maakunta- ja sote-uudistukseen. Sen myötä noin 70 prosenttia laskennallisesta valtionosuudesta siirtyy maakuntien rahoitukseen.

Valtionosuudet ovat runsas viidennes kuntien käyttötuloista

Kuntien käyttötulojen jakauma TP2017 (39 mrd.€)

Käyttötulojen jakauma vaihtelee kunnittain merkittävästi

Valtionosuuksien osuus käyttötuloista:

Maksimi 58 % (Ranua)

Minimi 0 % (Kauniainen)

Valtionosuuksien nykyrakenne (2018)

Maksetaan kunnalle

PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUDET
8,58 mrd. €,
VM hallinnoi

1) TARVE-EROJEN (kustannusten)
TASAUS 7,8 mrd. €

=

Peruspalvelujen (vos-tehtävien)
laskennalliset valt.osuudet 6,7 mrd.

+

Valtionosuuksien lisäosat
0,32 mrd. €

+

Määräaikaiset ja pysyvät lisäykset
ja vähennykset,
nettona 0,79 mrd. €
(verokompensaatiot 1,7 mrd. €)

Maksetaan ylläpitäjälle (kunnallinen tai yksityinen)

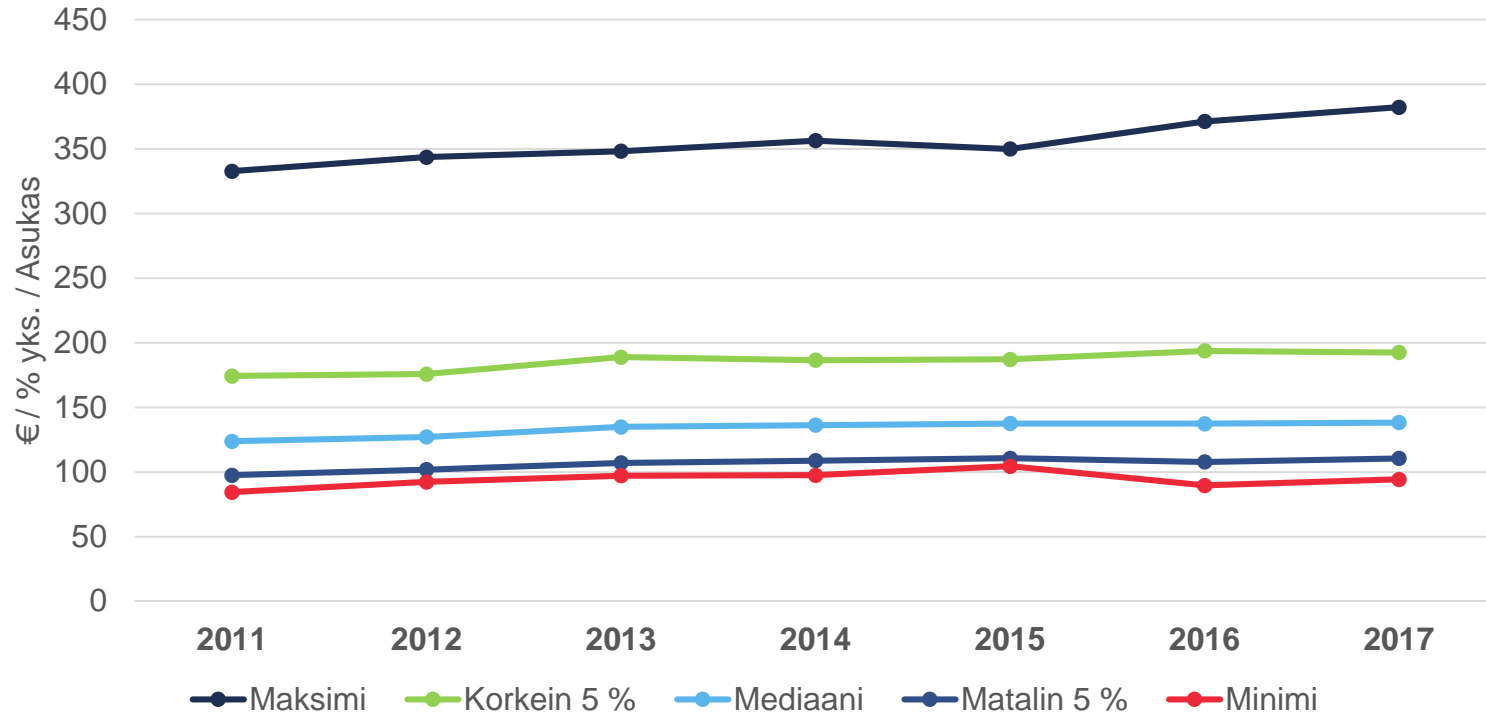
Opetus- ja kulttuuritoimen
rahoitus
-85 milj. €, OKM hallinnoi

2) TULOPOHJAN EROJEN TASAUS
(verotuloihin perustuva
valtionosuuksien tasaus) 0,74 mrd. €

Kotikuntakorvaukset (ei
valtionosuutta)

Veroprosentin tuotossa kuntien välillä suuret erot

Sote-uudistuksessa tuloja ja kustannuksia siirtyy yhtä paljon

Siirtyvät kustannukset 17,6 mrd. euroa (2018)

Kuntien taloudesta poistuvat nopeasti kasvavat ikääntymismenot.

Siirrettävät valtionosuudet:

6,0 mrd. euroa eli noin 1/3
siirrettävistä tuloista

Siirrettävät verotulot

11,65 mrd. euroa

- Kunnallisvero -11,58 %-yks.
- Yhteisöverosta 0,6 mrd. euroa.

Siirto on koko maan tasolla kustannusneutraali, mutta kuntakohtaisesti siirtyvien tulojen ja kustannusten erot ovat suuret

Näin valtionosuuksia muutetaan

Lähtökohtana edelleen ns. yhden putken valtionosuus

Valtionosuuksien volyymi pienenee

Kriteerit muuttuvat hieman, mutta perusta edelleen ikärakenteessa. Uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kriteeri.

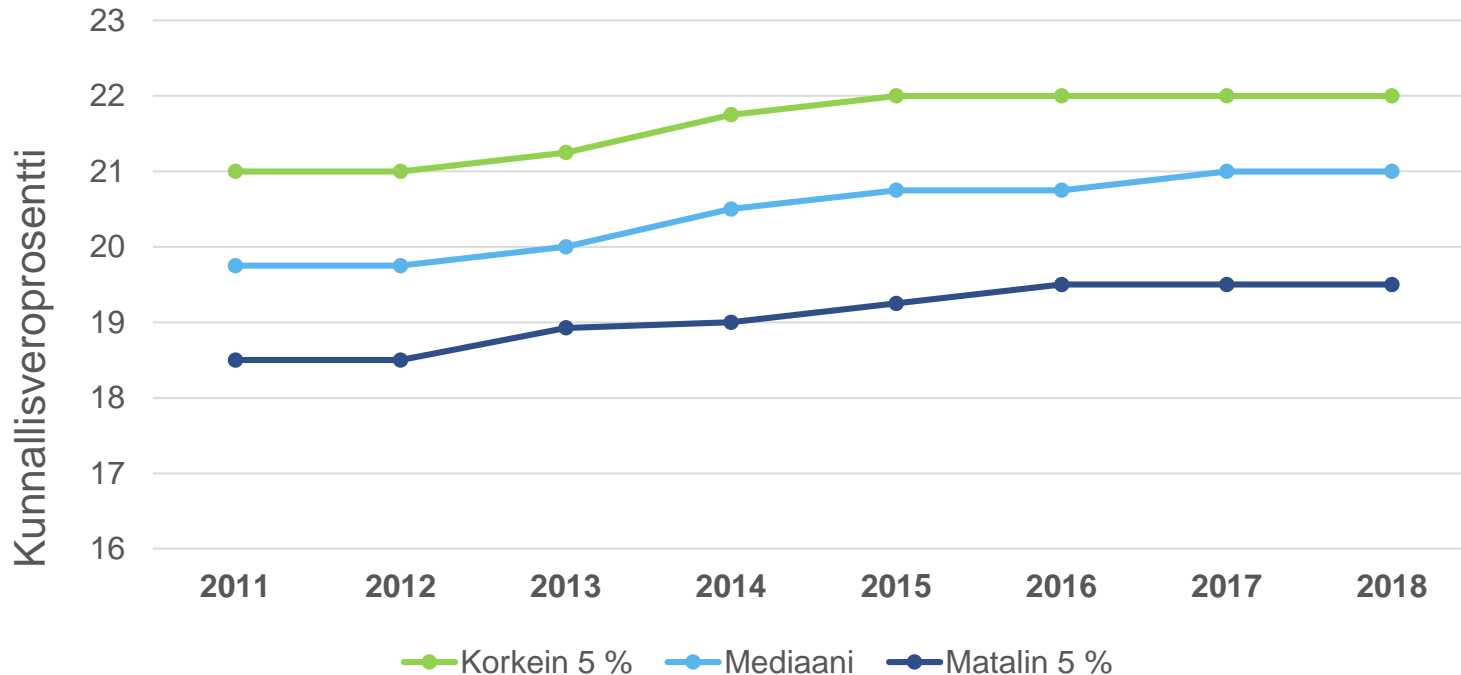
Verotuloihin perustuvan tasausjärjestelmän tasausrajoja muutetaan ja kattavuutta lisätään

Järjestelmään sisällytetään sote-siirron muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus

Siirtymäkaudella muutoksia rajataan porrastetusti kohti +/- 100 euroon/asukas (pysyvä)

Korkeimman ja matalimman kunnallisveroprosentin välillä on 6 %-yksikön ero. Sote-uudistus ei muuta tätä.

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti on 19,86 v. 2018.

Kunnan tehtävät maakuntauudistuksen jälkeen

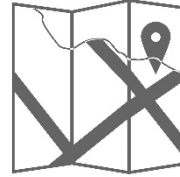
Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Toiseen asteen koulutus
- Kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Liikuntapalvelut
- Nuorisopalvelut
- Vapaa sivistystyö

Elinvoiman edistäminen

- Elinkeinopolitiikka ja yritystoiminnan edistäminen
- Kunnan vetovoimaisuuden lisääminen
- Kotouttaminen

Elinympäristön kehittäminen

- Alueiden kehittäminen
- Alueiden käytön suunnittelu ja kaavoitus
- Rakennusvalvonta
- Ympäristönsuojelu
- Asuntotoimi
- Liikenne ja kadunpito
- Vesi- ja jätehuolto
- Turvallisuudesta huolehtiminen

Demokratian ja osallisuuden edistäminen

- Asukkaiden osallisuuden ja monipuolisten vaikuttamisen mahdollisuuksien edistäminen
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Viestintä

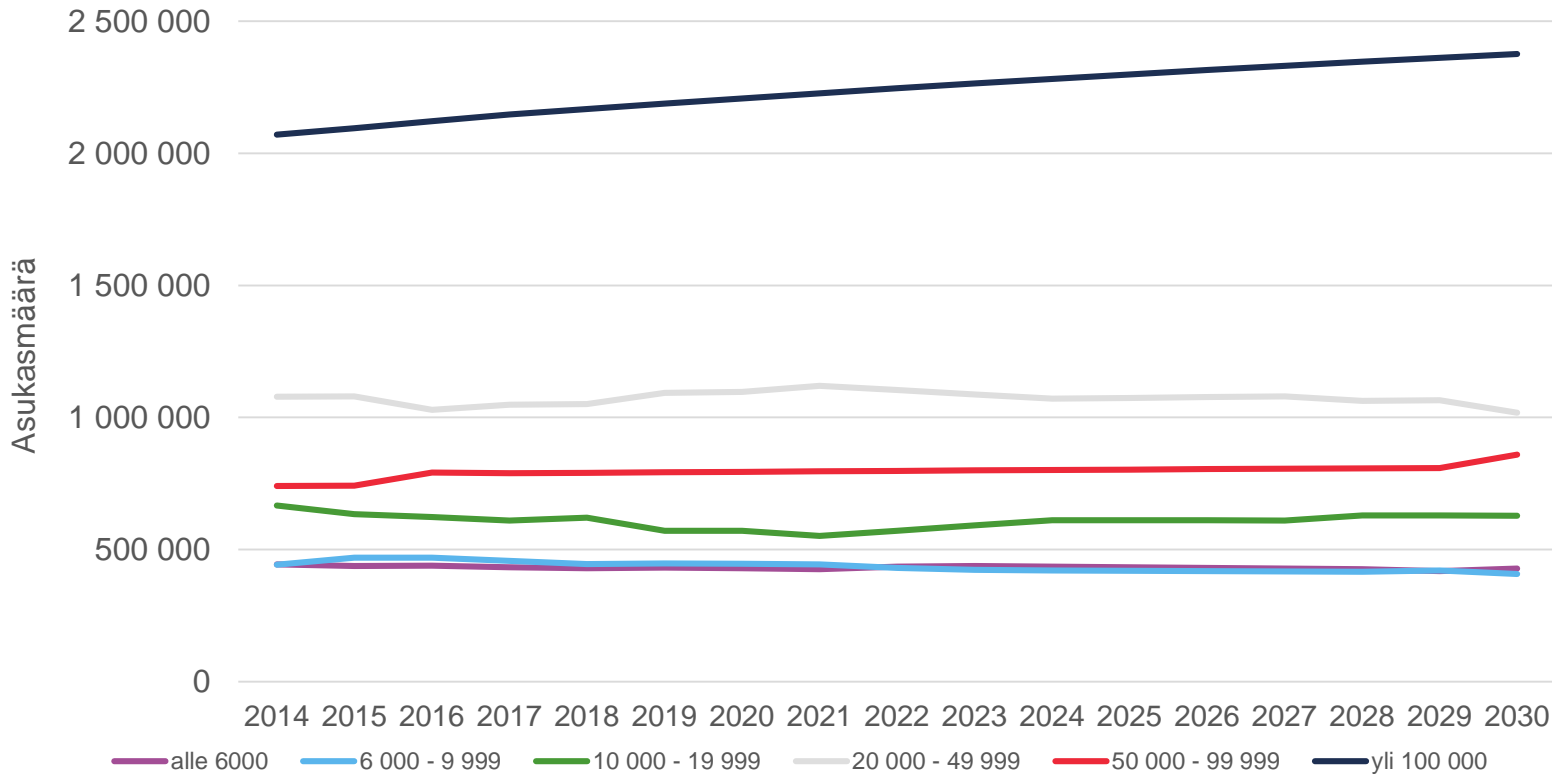
Asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Väestökehitys on lähivuosinakin merkittävin kuntatalouteen vaikuttava muutosvoima

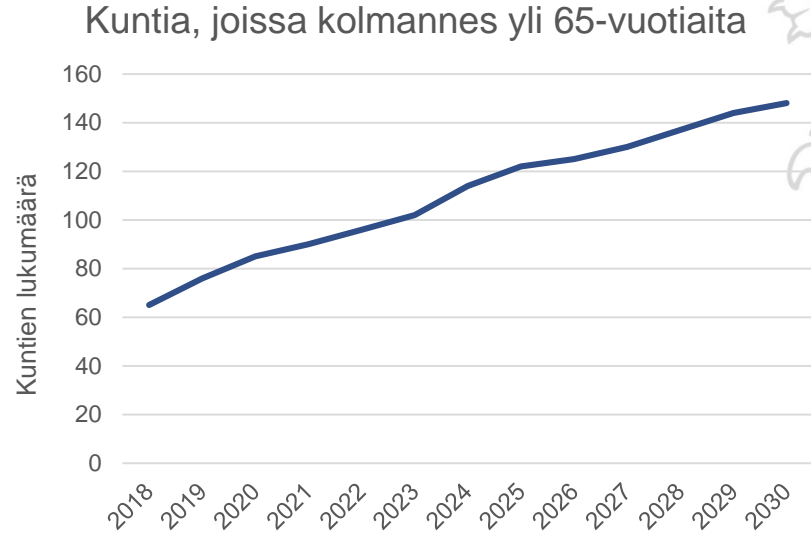
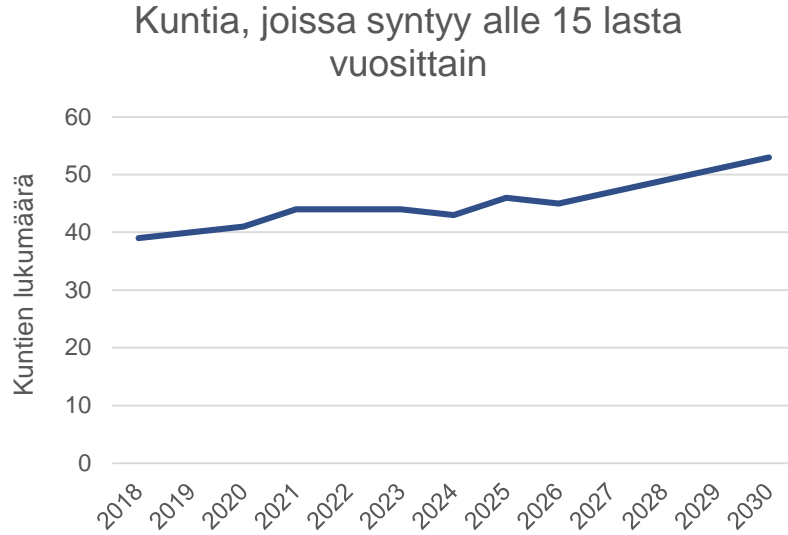
- Viimeisen kymmenen vuoden väkiluku on vähentynyt kahdessa kolmasosassa kuntia.
- Väestön määrä on alentunut keskimäärin yli prosentilla kolmanneksessa kuntia. Näissä asuu 8 % väestöstä.
- Väkiluku on samalla ajanjaksolla kasvanut yli prosentilla vain 23 kunnassa. Näissä on 38 % väestöstä.
- Sote-uudistuksen myötä kunnilta poistuvat ikääntymismenot
- Demografinen muutos vaikuttaa myös kunnallisveron veropohjaan.

Väestön keskittyminen suuriin kaupunkeihin jatkuu

Väestökehitys muuttaa kuntia

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tanja Rantanen

Finanssineuvos

Puh. 0295 16001 (vaihde)

Lisätieto: etunimi.sukunimi@vm.fi

www.vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä

vm-viestinta@vm.fi

Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

